

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Lineární funkce

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lucie Havrdová

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

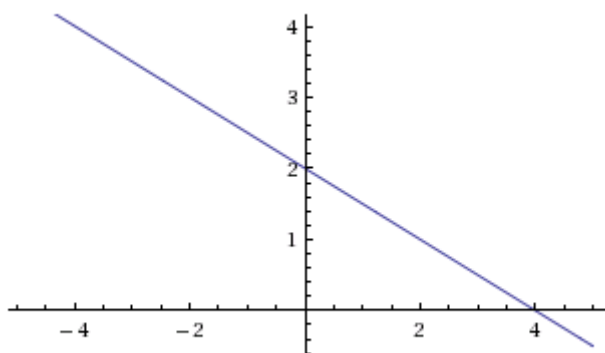
Řešení:

1. Sestrojte graf funkce o rovnici: $x + 2y - 4 = 0$.
Určete vlastnosti této funkce a průsečíky s osou x a s osou y .

Řešení:

$x + 2y - 4 = 0$ - funkci $f(x)$ upravíme do požadovaného tvaru: $2y = -x + 4$,
předpis funkce $f(x)$: $y = -\frac{x}{2} + 2$

x	-2	0
y	3	2

Vlastnosti: $D(f) = H(f) = \mathbb{R}$; funkce je prostá; je klesající; ani sudá, ani lichá
Průsečíky:

$$y = -\frac{x}{2} + 2$$

$$x = 0$$

$$y = 2$$

$$\underline{\underline{Y[0,2]}}$$

$$y = -\frac{x}{2} + 2 / \cdot 2$$

$$y = 0$$

$$0 = -x + 4$$

$$x = 4$$

$$\underline{\underline{X[4,0]}}$$

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lucie Havrdová

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

2. Sestrojte graf funkce, která je vyjádřena následující tabulkou:

x	2	-1	5	3	-3
y	-8	4	-20	-12	12

Určete předpis a vlastnosti této funkce včetně průsečíků s osou x a s osou y .

Řešení:

Předpis lineární funkce: $y = ax + b$, pro určení předpisu potřebujeme souřadnice dvou bodů funkce, z tabulky např. $A[2, -8]$; $B[-1, 4]$.

Souřadnice příslušných bodů dosadíme do předpisu funkce a řešíme soustavu rovnic:

$$A[2, -8]: -8 = 2a + b$$

$$B[-1, 4]: 4 = -a + b$$

$$-8 = 2a + b$$

$$4 = -a + b \quad / \cdot (-1)$$

$$-8 = 2a + b$$

$$-4 = a - b$$

$$-12 = 3a \quad / : 3$$

$$a = -4$$

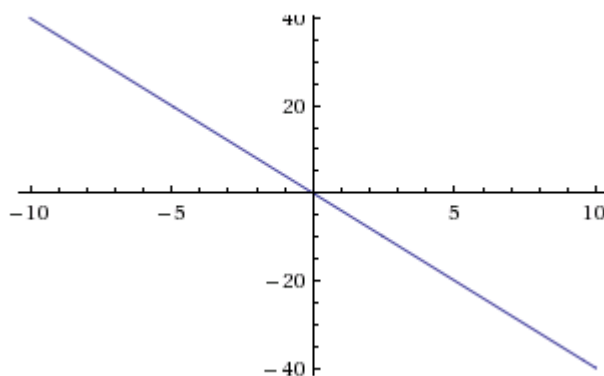
$$-4 = a - b$$

$$-4 = -4 + b$$

$$b = 0$$

$$y = ax + b$$

$$\underline{\underline{y = -4x}}$$

Vlastnosti: $D(f) = H(f) = \mathbb{R}$; funkce je prostá; je klesající; je lichá

Průsečíky:

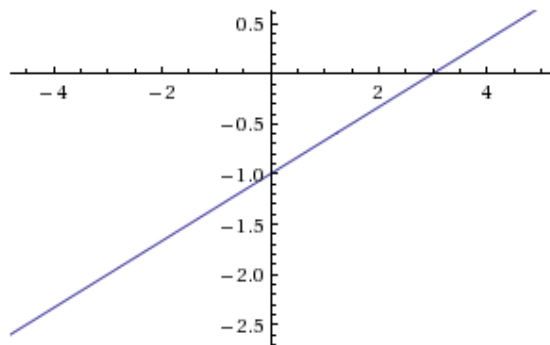
$$X[0,0], Y[0,0]$$

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lucie Havrdová

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

3. Funkce $f(x)$ je dána grafem.

Určete předpis a vlastnosti této funkce včetně průsečíků s osou x a s osou y .

Řešení:

Předpis lineární funkce: $y = ax + b$, pro určení předpisu potřebujeme souřadnice dvou bodů funkce, z tabulky např. $A[3,0]$; $B[0,-1]$.

Souřadnice příslušných bodů dosadíme do předpisu funkce a řešíme soustavu rovnic:

$$A[3,0]: 0 = 3a + b$$

$$B[0,-1]: -1 = 0a + b$$

$$0 = 3a + b$$

$$\underline{-1 = 0a + b /}$$

$$0 = 3a + b$$

$$\underline{-1 = b}$$

$$0 = 3a + b$$

$$0 = 3a - 1 / -3a$$

$$\underline{-3a = -1 / : (-3)}$$

$$\underline{a = \frac{1}{3}}$$

$$y = ax + b$$

$$\underline{\underline{y = \frac{1}{3}x - 1}}$$

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lucie Havrdová

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

Vlastnosti: $D(f) = H(f) = \mathbb{R}$; funkce je prostá, rostoucí, ani sudá, ani lichá

Průsečíky:

$$y = \frac{x}{3} - 1$$
$$y = 0$$
$$x = 0$$
$$0 = x - 3$$
$$y = -1$$
$$x = 3$$
$$\underline{\underline{Y[0,-1]}}$$
$$\underline{\underline{X[3,0]}}$$

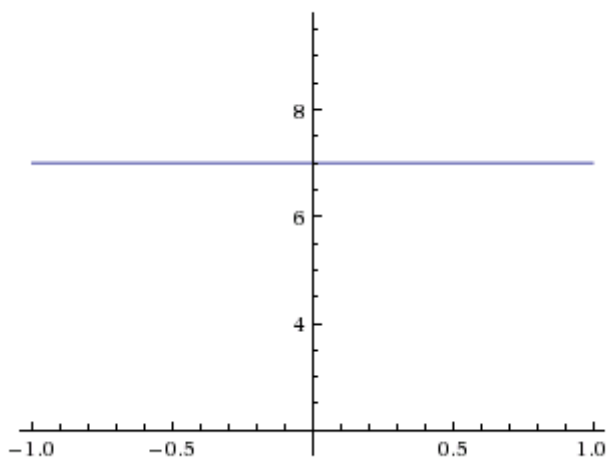
4. Sestrojte graf funkce, která je vyjádřena následující tabulkou:

X	-2	-1	0	1	2
Y	7	7	7	7	7

Určete předpis a vlastnosti této funkce včetně průsečíků s osou x a s osou y .

Řešení:

Všechny y -souřadnice bodů mají hodnotu 7 – jedná se o konstantní funkci $y = 7$

Vlastnosti: $D(f) = \mathbb{R}$; $H(f) = \{7\}$, funkce není prostá; je konstantní; je sudá

Průsečíky : pouze s osou y

$$\underline{\underline{Y[0,7]}}$$

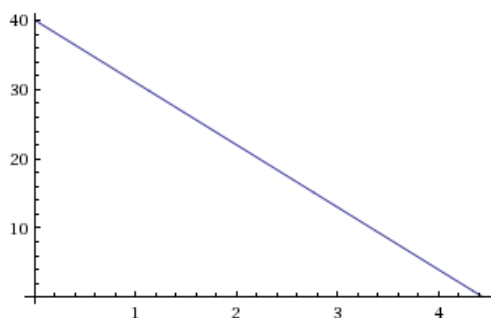
Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lucie Havrdová

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

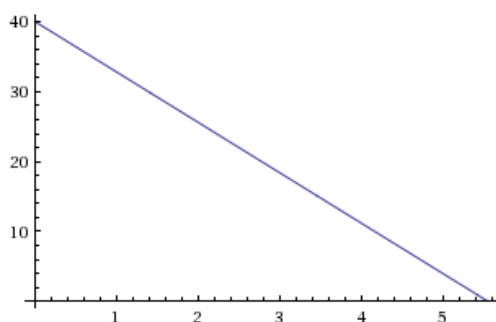
5. Pan Hatlapatka má automobil s nádrží o objemu 40 litrů. Spotřeba benzínu na jízdu ve městě je 9 litrů na 100 kilometrů a mimo město o 20% méně.
- Jaká je spotřeba auta na 100 kilometrů mimo město?
  - Jakou maximální dráhu lze ujet autem ve městě?
  - Určete v obou případech funkci, která vyjadřuje množství paliva v nádrži v závislosti na ujeté dráze.

Řešení:

- $20\% \text{ z } 9 \text{ l} = 1,8 \text{ l}$, tj. spotřeba mimo město je $9 - 1,8 = 7,2 \text{ l}$
- Spotřeba ve městě $9 \text{ l}/100 \text{ km}$, tj. $0,09 \text{ l}/1 \text{ km}$ maximální dráha: $\frac{40}{0,09} = 444,4 \text{ km}$
- Ve městě: $y = 40 - 9x$, kde x je dráha v 100 km

Mimo město: $y = 40 - 7,2x$, kde x je dráha v 100 km

Odpověď:

Spotřeba mimo město je 7,2 l na 100 km.

Při jízdě po městě může pan Hatlapatka ujet 444 km.

Funkce vyjadřující stav hladiny nádrže při jízdě ve městě: $y = 40 - 9x$, mimo město: $y = 40 - 7,2x$.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lucie Havrdová

6. Při cestě domů jel pan Hatlapatka rychlostí 54 km/h. Na cestě před sebou uviděl nějaký objekt a začal brzdit se zrychlením 3 m/s^2 .
- Za jak dlouho zastaví?
  - Sestrojte graf závislosti rychlosti na čase při tomto pohybu a určete předpis funkce vyjadřující tento graf a funkci pojmenujte.
  - Jakou dráhu auto urazí než zabrzdí?

Řešení:

a.

$$v_0 = 54 \text{ km/h} = 15 \text{ m/s}$$

$$a = 3 \text{ m/s}^2$$

$$t = ?$$

$$\underline{v = 0}$$

vztah pro výpočet okamžité rychlosti pro rovnoměrně zrychlený/zpomalený pohyb:

$$v = v_0 - at$$

$$0 = v_0 - at$$

$$at = v_0 / : a$$

$$t = \frac{v_0}{a}$$

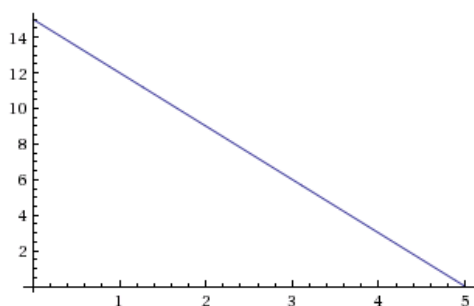
$$t = \frac{v_0}{a}$$

$$t = \frac{15}{3}$$

$$\underline{\underline{t = 5 \text{ s}}}$$

b.

lineární funkce má předpis: $v = 15 - 3t$

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lucie Havrdová

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

c.

$$v_0 = 54 \text{ km/h} = 15 \text{ m/s}$$

$$a = 3 \text{ m/s}^2$$

$$t = 5 \text{ s}$$

$$\underline{s = ?}$$

vztah pro výpočet rychlosti pro rovnoměrně zrychlený/zpomalený pohyb:

$$s = v_0 t - \frac{1}{2} a t^2$$

$$s = 15 \cdot 5 - \frac{1}{2} \cdot 3 \cdot 5^2$$

$$s = 75 - 37,5$$

$$\underline{\underline{s = 37,5 \text{ m}}}$$

Odpověď:

Automobil zastaví z rychlosti 54 km/h za 5 s a ujede přitom dráhu 37,5 m.

Grafem vyjadřující závislosti rychlosti na čase je přímka – jedná se lineární funkci.